

Vänsterpress om Coronapandemin – slutet av februari 2021

Under de senaste veckorna har det kommit oroande tecken på att nya mer smittsamma Corona-mutationer har börjar sprida sig även i Sverige. Det gäller i synnerhet den brittiska som verkar spridas snabbt, men även de brasilianska och sydafrikanska har upptäckts. De två senare är extra problematiska eftersom det verkar som att existerande vacciner inte biter på dem lika effektivt som på det vanliga och det brittiska coronaviruset.

I Sverige visar smittspridningen tendenser att öka, men vissa positiva tecken har kunnat registreras, bl a så har dödstalen minskat, förmodligen beroende på att ganska många av de äldsta har vaccinerats.¹ Men med tanke på att vaccineringen går långsamt och den mer smittsamma brittiska corona-mutation verkar få fotfäste, så ökar risken för en ”tredje våg”.

Ett annat problem som fått allt större uppmärksamhet är förekomsten av långtidscovid, dvs det faktum att ett stort antal personer (troligen 10 000-tals) är sjuka långt efter den akuta infektionen, med varierande mer eller mindre svåra symtom. Fortfarande vet man ganska litet om dessa sjukdomstillstånd och hur de bör behandlas. Detta innebär att det kommer att krävas mycket forskning och stora sjukvårdsresurser och för hitta behandlingsformer och medicinering som kan effektivt hjälpa de som drabbats.

Tidigare artikelsamlingar (senaste 3 månaderna): [Vänsterpress om Coronapandemin – början av december 2020](#), [Vänsterpress om Coronapandemin – mitten av december 2020](#) och [Vänsterpress om Coronapandemin – början av januari 2021](#)

Se även: [Fransk historiker om Corona-pandemin: ”Det mest tragiska sedan andra världskriget”](#)

Martin Fahlgren 25/2 2021

Innehåll

Arbetarmakt	1
<i>Hur ska vi stoppa nästa pandemi?</i>	1
Flamman	6
<i>Arbetare får vänta på vaccin</i>	6
Internationalen	7
<i>Pandemin slår hårt mot kvinnor i Latinamerika</i>	7
Offensiv	9
<i>Haninge(s)tyret ”sparar” på hemtjänsten mitt under pandemin</i>	9
Proletären	10
<i>Vad ska vi ha för Sverige efter corona?</i>	10
<i>Brist på vaccin – då prioriteras cheferna före vårdpersonalen</i>	12
Revolution	13
<i>Covid-19: Vaccinet och kapitalismens kaos</i>	13

¹ I Sverige har nu registrerats nära 13 000 döda. Och i USA överstiger antalet en halv miljon.

Arbetarmakt

Hur ska vi stoppa nästa pandemi?

Jens-Hugo Nyberg

Arbetarmakt 10/2 2021

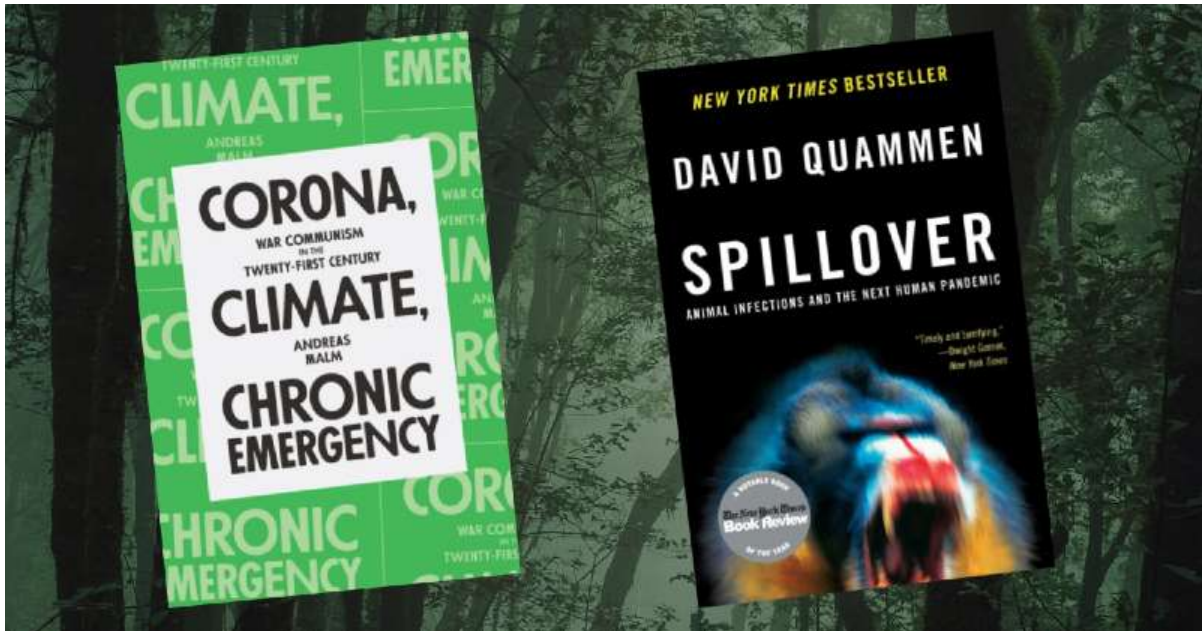

Foto: Nadiya Ploschenko, [Unsplash](https://unsplash.com/), förlagen

Den pågående pandemin har av uppenbara skäl diskuterats mycket, till exempel hur privatiseringen och urholkningen av vården har gjort oss mera sårbara. Det finns dock en aspekt som inte har uppmärksammats så mycket: vi har ingen anledning att utgå från att den är unik. Covid-19 kommer med stor sannolikhet att följas av nya pandemier, och dessa kan mycket väl bli värre.

Pandemin kanske kom som en blixtnedslag från klar himmel för allmänheten och politiker, men inte för de relevanta forskarna. För dem har det bara varit en tidsfråga innan nästa pandemi dyker upp.

Mer specifikt skrev ett forskarteam 2018 att en pandemi som kommer från fladdermöss bara är en tidsfråga. I november 2019 – observera tidpunkten – publicerade en grupp kinesiska och internationella experter en studie som visade att fladdermusburna coronavirus i södra Kina rutinemässigt kommer i kontakt med människor via palmårdar, grävlingar och kycklingar, med risk för att smittan när som helst överförs till människor. För att begränsa sig till två exempel (båda hämtade ur Andreas Malms bok *Corona, Climate, Chronic Emergency: War Communism in the Twenty-First Century*. Uppgifterna i artikeln är huvudsakligen hämtade från den och från David Quammens *Spillover: animal infections and the next human pandemic*).

I [det här klippet](#) förklarar David Quammen hur forskarna var överens om att det bara var en tidsfråga innan nästa pandemi skulle bryta ut och hur Trump-administrationen (som kanske var värst på detta område, men långt ifrån unik) drastiskt skar ner på beredskapen. Hans bok *Spillover*, från 2012, och annat han skrev och sa långt före covid-19 vittnar om att det inte är någon efterhandkonstruktion. Se t.ex. [detta föredrag](#), från 2013. Oförmågan till beredskap för att något sådant här skulle kunna hända – trots den vetenskapliga samstämmigheten i frågan –

är verkligen en bankruttförklaring från de politiska ledarskapen världen över, liksom de politiska och ekonomiska systemen!

Smittor från djur ökar i takt med skövling av naturen

Liksom en stor del av alla virus och andra patogener som har skadat och dödat människor kommer SARS CoV-2, viruset som orsakar covid-19, från djur. Det är en så kallad zoonos, en smitta som överförs från djur till människor. Likaså pest, tyfus, hiv, ebola, spanska sjukan och alla andra influensor, liksom många andra smittor.

Precis som människor bär djur på virus och andra patogener (jag kommer dock för enkelhets skull att företrädesvis prata om virus, vilka utgör den största risken för epidemier och pandemier). Många av dessa är anpassade för det djur de vanligtvis lever i, och kan inte med lätthet hoppa över till någon annan art, eller bara till ett fåtal arter.

Andra virus kan utan svårigheter smitta individer av flera olika arter. Virus förökar sig också snabbt, och utvecklas snabbt, och även om det inte kan smitta en specifik art – människor t.ex. – kan det utveckla en förmåga att göra det. Den risken ökar naturligt nog ju mer kontakt vi har med viruset, det vill säga med djur som är eller kan vara smittade. Om den som smittas har tur är viruset inte farligt, och om vi andra har tur smittas det inte från människa till människa. Men andra gånger kan vi få en dödlig epidemi på halsen. Den förra stora pandemin, aids, har dödat 30 miljoner människor.

Omkring 60 % av människans kända virus är zoonoser, och bland nya virus är den andelen betydligt högre. Flera vetenskapliga studier har slagit fast att utbrotten av infektionssjukdomar har ökat markant på senare årtionden, och det har konstaterats att en stor ökning av överföringen av smittor från djur till människor har skett sedan sent 1980-tal. Under några år på 1990-talet kunde vi se utbrott av hantavirus i USA (1993), hendraviruset i Australien (1994), fågelinfluensan i Hongkong (1997), Nipah-virus i Malaysia (1998), Marburg i Kongo-Kinshasa samma år, West Nile-virus i New York (1999) och flera utbrott av ebola mellan 1995 och 1997.

Några orsaker till detta är ökad folkmängd och ökat resande. Ju tätare människor bor, desto snabbare kan en smitta spridas, och ju mer vi flyger, desto snabbare kan den spridas över världen. Men framför allt har människor i allt högre grad kommit i kontakt med nya smittor genom att tränga djupare in i dittills okända områden – särskilt jordens artrikaste miljöer, de tropiska regnskogarna – och genom att förstöra de befintliga ekosystemen.

Att förstöra ekosystem är en central faktor här. Det handlar inte om naturromantik och en tro på att naturen i sig själv uppnår någon perfekt harmoni, men normalt sett har ändå ekosystem en relativ stabilitet, och när vi rubbar den får det konsekvenser. När rovdjur eller konkurrenter trycks tillbaka kan andra djur lyckas föröka sig obehindrat, vilket kan öka möjligheten för de patogener de bär på att sprida sig. Det kan också vara de djuren som är mest gynnsamma för en patogen. En undersökning i USA visade exempelvis att vitfotade hjorträttor hade ett immunförsvar som var synnerligen dåligt på att undertrycka borreliainfektioner. Samma sak gällde, i lite mindre grad, näbbmöss. Båda var också dåliga på att få bort fästingar, som ju sprider smittan. När deras ekosystem rubbades och rovdjur och konkurrenter minskade var det dessa två sorter som ökade – vilket direkt innebar mer borrelia.

En annan följd av att djurs vanliga levnadsmiljö förstörs blir givetvis att de flyttar på sig, vilket direkt kan medföra att de lättare sprider virus till andra djur, som tidigare inte hade kommit i kontakt med dem, eller människor. Stressade och utsatta djur sprider också virus lättare. Detta är inte så konstigt – utsatta djur blir lättare sjuka, och det är då smittor lättast sprids. Många makakapor bär på hepatit B-virus, som, när det drabbar människor, har en dödlighet på omkring 50 % – om de får lämplig och modern vård, annars högre. Trots ganska

omfattande kontakter med människor, speciellt turister vid tempel och andra platser i delar av Asien, finns det inget känt fall av att människor har smittats av vilda apor, eller på zoo. I labbmiljöer, där makakerna givetvis är mer utsatta och stressade, finns det däremot omkring två dussin kända fall, varav ungefär hälften har lett till döden.

En följd av att förstöra djurens levnadsmiljö kan därför bli att stressade djur plötsligt kommer till platser de inte tidigare har varit på, och kanske kommer i kontakt med människor för första gången, eller i större utsträckning än tidigare, med risk för utbrott av nya smittor. Även om det är svårt att helt fastslå händelsekedjorna hade skogen i området där Nipahviruset slog till 1998 avverkats för att ge plats åt grisfarmor. Delar av fladdermuspopulationen tvingades därför ändra sitt beteende och smittade grisar – genom avföring, urin eller saliv från frukter de hade ätit – som i sin tur smittade människor, vilket ledde till 105 dödsfall av 265 smittade. Likaså hade Världsbanken pressat Guinea till att avverka skog för att ge plats åt palmoljeplantage när det hittills största ebolautbrottet kom där 2014. Även när det gäller hendraviruset, som dök upp i Australien 1994, kan man konstatera att skogsavverkningen hade tvingat fladdermössen, som bar på viruset, till nya beteenden. Internationella storföretags huggsexa om skogar, i synnerhet de tropiska, är därför inte bara katastrofal för klimatet, utan innebär också en dödlig fara för nya pandemier.

Här ska också klimatförändringarna nämnas, en viktig anledning till att djurpopulationer kommer att flytta på sig i allt högre utsträckning. Och vi kan också konstatera att Nipahutbrottet i Malaysia hade föregåtts av skogsbränder 1997-98, att en exceptionellt utdragen torrperiod föregick ebolautbrottet 2014, och att sars-utbrottet följde på den värsta torkan i Wuhan på 40 år. Det är svårt att slå fast ett bergsäkert orsakssamband, men torrperioder och skogsbränder utöver det vanliga gör knappast ekosystem mer harmoniska.

En nyckelaktör här är fladdermöss, av mer än en anledning. Dels tycks de bära på fler virus än några andra djur, räknat per individ, och dels kan de med lätthet förflytta sig längre sträckor. Förutom dem som nämndes ovan bär de i hög grad på en numera världsberömd grupp av virus: coronavirus. Vid en undersökning visade sig fladdermöss i genomsnitt bära på nästan tre olika coronavirus, vilket gav en uppskattning om att det sammanlagt finns omkring 3 000 sådana virusstammar. Förutom en del coronavirus som redan hade smittat människor, och som inte är speciellt farliga, har vi hittills under 2000-talet sett utbrott av tre sjukdomar orsakade av olika coronavirus: sars (2003), mers (2012) och covid-19. Sars hade en dödlighet på nästan 10 % – 774 av omkring 8 000 – som dock steg betydligt med åldern på de smittade. Som tur var smittade det viruset inte lika lätt mellan människor, framför allt för att det inte började smitta förrän efter att symptom uppträdde, vilket gjorde det lättare att stoppa epidemin i sin linda. Mers var den minst smittsamma av de tre, med omkring 2 500 fall, men en dödlighet på över 30 %.

Vi kan därför nästan helt säkert säga att fler smittor kommer att överföras till människor. Det kommer, i sin tur, att hända oftare ju mer vi skövlar de återstående ekosystemen. Vi kan också säga att risken är mycket stor för både fler begränsade epidemier och pandemier. De flesta gånger kommer det förmodligen, även i fortsättningen, att röra sig om virus eller andra patogener som inte, eller bara med stora svårigheter, smittas från människa till människa, vilket är en förutsättning för en pandemi. Otur för dem som drabbas, men inget globalt hot. Andra gånger kan smittan bli lindrig. Men det kan också bli en smitta som sprids snabbt, lätt och med en hög dödlighet. Ni kan ju tänka er hur det skulle kunna gå om en sjukdom sprids som covid-19, men med en dödlighet på 10 %, som den närbesläktade sars. Eller 33 %, som t.ex. fågelinfluensan H5N1, 50 %, som hepatit B, ännu högre för ebola. Och då är jag ändå snäll, och nämner inte rabies. Visserligen kommer smittspridningen att kunna bli mindre om alla smittade dör, även om detta beror på hur utdraget sjukdomsförloppet blir, men poängen är

att nästa pandemi mycket väl skulle kunna bli värre än covid-19. Ju mer vi kommer i kontakt med dessa samt ännu oupptäckta virus, desto större är risken för ett riktigt skräckscenari.

En åtgärdsplan mot pandemier – och för klimatet

Vad ska vi då göra? Uppenbarligen minska mängden virus vi utsätter oss för. Det händer att folk reagerar med att tro att det vore en bra idé att skjuta av fladdermössen, men det skulle tvärtom vara det sämsta vi kunde göra. Fladdermöss fyller viktiga roller i många ekosystem, och är viktiga för att pollinera växter i delar av världen, hålla tillbaka vissa insekter etc. Kom ihåg vad vi sa om att förstöra ekosystem. Spillror av fladdermuspopulationer som flyr för sina liv till trakter de aldrig har varit i tidigare vore ingen bra lösning. Förutom att det skulle krävas att de som skulle genomföra det måste tränga in i de skogar där fladdermössen bor. Det enda rimliga är istället att göra tvärtom – att sluta tränga in i framför allt de tropiska regnskogarna, som ju som sagt är jordens mest artrika områden, och säkerligen också innehåller mest smittor. Ett totalt stopp för att avverka regnskog, och istället en planerad återplanering – och inte minst avstängning av vägarna genom regnskogarna – vore den bästa åtgärden mot nästa pandemi, och samtidigt alldeles utmärkt för klimatet.

Ett stopp för handel med framför allt tropiska djur vore nästa åtgärd. Det vore givetvis fel att behandla fattiga människor i utkanten av tropiska skogar som bara är ute efter mat som brottslingar – de måste i stället ges möjlighet att försörja sig på andra sätt. Experter på zoonoser bör lämpligen avgöra exakt vilka djur och områden som ska klassas som mest akuta. Därefter bör alla profitörer som jagar eller fångar dessa djur, inte för att de måste äta, utan för att berika sig, undertryckas. Många länder försöker redan göra detta, men oftast med otillräckliga resurser.

Mest krut bör dock läggas på andra änden av kedjan, de vanligtvis förmögna – speciellt nyrika – som vill bekräfta och visa upp sin rikedom med exempelvis konsumtion av utrotningshotade djur. Vi är ju inte i allmänhet för hårdare straff, men för just den kategorin tycker jag gott att vi inte behöver vara blyga med fängelsestraff och bötesbelopp av hittills okända storlekar. Dessutom upplysning mot fördomar och myter om att noshörningshorn och annat funkar som potensmedel, att bland annat myrkottar är något slags mirakelmediciner, o.s.v.

Djurmarknader som dem vi såg på tv i samband med att covid-19 började uppmärksammas, så kallade våtmarknader, bör förbjudas. De innehåller djur av ofta många olika arter på liten yta, ibland i burar utan annat golv än galler – utan något som hindrar kiss, avföring och annat från djuren som kan innehålla smitta att rinna ner på andra djur. Där slaktas dessutom djur ofta på plats, vilket verkligen är att bädda för smittspridning. Överhuvudtaget är djurindustri en riskfaktor. Vi har inte fått så många smittor från nötkreatur – galna ko-sjukan kan nämnas – men att packa ihop många ofta närbesläktade djur på liten yta är att öppna upp möjligheter för patogener.

En annan risk med djur är att de också kan tjäna som förstärkande värdar för smittor som vi inte annars är känsliga för. Hendraviruset i Australien smittade via hästar och Nipahutbrottet i Malaysia via grisar. De flesta smittor via fladdermöss har tagit vägen via andra djur som har infekterats och sedan nått oss. Alla influensor kommer från vilda vattenfåglar, som kan smitta exempelvis via kycklingfarmer. Det virus som smittar fåglar har vanligtvis svårt att infektera människor. Grisar har dock den egenheten att de kan smittas av samma influensavirus som både fåglar och människor, och olika influensasorter har lätt för att byta delar av sitt dna mellan sig. En gris som är smittad av influensor från både människor och fåglar kan därför tjäna som en plats för omgruppering, där en ny influensasort kan skapas – och om det vill sig illa har vi en ny pandemi på halsen. Också svenska kalhyggen kan nämnas. Dessa är bra miljöer för sorkar att snabbt föröka sig i, vilket ökar risken för sorkfeber, som kan drabba människor. Och alla har väl hört talas om de danska minkfarmerna. Minkar smittades med

covid-19 av människor och viruset muterades hos minkarna. Detta skulle ha kunnat innebära en ny stam av viruset – kanske värre, möjligheten finns – om människor hade smittats av det, något som mycket väl kunde ha skett. För att förhindra detta avlivades alla minkarna.

Vinstjakten hotar våra liv – behovet av planekonomi

Det kan räcka med den uppräkningsen. En central slutsats av det hela är att vi behöver en mer planerad användning av resurserna – och att vi absolut inte kan fortsätta att låta storföretags vinstintressen eller enskilda regeringars strävan efter snabba pengar styra. Ett självklart krav borde vara att all avverkning av tropisk regnskog upphör, och att den börjar återplanteras. I vilken utsträckning detta görs borde underställas vetenskapliga hänsyn – som en del, givetvis, i en internationell plan för klimatet – och inte efter några enskildas vinstbehov, men med odling av mat och annat vi behöver i åtanke. Länder utan tropiska regnskogar bör vara beredda att bidra till att kompensera de länder med betydande regnskogsavverkning, som en förhållandevis billig försäkring mot kommande pandemier.

Det skulle också behövas en översyn av alla former av djurhållning för att bedöma vad som är rimligt och vad som innebär oacceptabla risker, och där det också måste vägas in att uppfödning av nötkreatur är den enskilt största faktorn bakom avverkningen av regnskog. Översynen måste ledas av relevant expertis, med medverkan av representanter för arbetarrörelser och konsumentintressen. Däremot är det ohållbart att fortsätta att låta marknaden styra, eller med andra ord att låta företag göra det de finner mest vinstgivande.

Självfallet behöver vi också skydd mot de smittor som ändå bryter ut och sprids. Där visade högervändningen och marknadsanpassningen sina katastrofala följder för oss som inte blir rika på detta. Sverige hade exempelvis förstört sina beredskapslager och drastiskt minskat antalet intensivvårdsplatser (något det tidvis har rått stor brist på under pandemin), samtidigt som den höga andelen springvikarier inom äldreomsorgen snabbade på smittspridningen, och privatiseringen av delar av sjukvården gjort att det inte går att omfördela dessa från mindre akuta former av vård till att stoppa pandemin. Vi uppmanas också att stanna hemma om vi kan, samtidigt som en stor del av arbetarklassen inte kan jobba hemifrån, och inte har råd att inte jobba. En effektiv åtgärd mot smittspridningen skulle vara att stänga ner icke nödvändiga arbetsplatser som inte kunde övergå till hemarbete och betala ersättning till dem som därmed fick stanna hemma. Mer om vår syn på åtgärder mot pandemin kan ni läsa [här](#).

Självfallet finns det stora hinder för allt detta så länge vi har kvar ett kapitalistiskt system – med en internationell socialistisk planekonomi hade vi redan löst mycket av detta. Då vi i nuläget inte har någon socialistisk planekonomi i nära sikte kan vi dock inte nöja oss med att abstrakt peka på en behovet av en sådan, utan måste också ange vad som måste göras nu. Vänstern, arbetarrörelsen och alla progressiva rörelser måste ta upp frågan om behovet av en omfattande åtgärdsplan mot den nuvarande och kommande pandemier, som en del av en plan för klimatet, och dessutom göra detta på ett sätt som bekämpar andra förtryck och orättvisor. Utifrån detta är det nödvändigt att ta strid för enskilda åtgärder, med sikte på ett ekonomiskt system som utgår från våra behov – inklusive vårt behov av överlevnad – och inte från ett litet fåtals vinstintressen, som uppenbarligen sätter vår överlevnad på spel.

Flamman

Arbetare får vänta på vaccin

Noa Söderberg

Flamman 20/1 2021

Vaccineringen ser ut att ta längre tid än planerat i Sverige. Samtidigt löper människor som inte kan jobba hemifrån större risk att bli sjuka och dö. Så varför får de inte vaccinera sig först?

Coronaåret 2020 blev ännu en bekräftelse på att klassamhället dödar. Under våren stod det klart att trångbodda människor i socioekonomiskt bortprioriterade förortsområden som Rinkeby och Rosengård dog i högre utsträckning än människor i innerstäder och villaförorter.

Redan då höjdes röster om att de vanligaste förklaringsmodellerna, som språkförbistring, generationsboenden och en vagt definierad ”kulturell skillnad”, inte räcker. De flesta låginkomsttagare har nämligen en mer uppenbar sak gemensamt: de kan inte stanna hemma och gömma sig för smittan. De måste jobba, och de har jobb som knappast kan utföras vid en dator.

Under hösten kom allt mer data som bekräftade att arbetssituation och ekonomi är helt avgörande riskfaktorer för att smittas av covid-19. Stefan Baral, folkhälsoforskare vid Johns Hopkins School of Public Health i USA, sade nyligen till Dagens Nyheter att smittskyddsinsatserna har fördelats snett.

– Några måste hålla igång samhället och det är där infektionerna hamnar. Det var så under första vågen, och än mer under den andra. Det här viruset livnär sig på orättvisor i samhället. Även i Sverige. Det har ingenting att göra med kultur och biologiska skillnader, det handlar om var du arbetar och hur du bor.

I december avslöjade Expressen att det därtill lär finnas ett mörkertal av smittade, eftersom höstens hemmatesterna inte har nått fram till de områden som drabbades hårdast i våras. På Södermalm i Stockholm hade tester motsvarande 5,4 procent av områdets befolkning beställts. I förorten Rinkeby var samma siffra 1,5 procent. Men när regeringen i slutet av förra året presenterade de första delarna av sin vaccinationsplan innehöll den ingenting om prioritering efter yrkesgrupp. Idén har fortsatt lysa med sin frånvaro sedan dess.

Folkhälsomyndigheten har fått regeringsuppdraget att ta fram en konkret plan över vilka människor som ska vaccineras först. Man har slagit fast fyra faser, där prioriteringen utgår från ålder och underliggande sjukdomar. Den 4 februari i år konstaterade myndigheten i ett pressmeddelande att risken att bli svårt sjuk också påverkas av ”födelseland, boendesituation, utbildningsnivå, yrkestillhörighet och ekonomi.”

Men i den sista vaccinationsfasen, som innehåller alla personer mellan 18 och 59 år utan underliggande sjukdomar, finns ingen indelning efter sådana riskfaktorer.

Det har lett till kritik från bland andra LO. Ordföranden Susanna Gideonsson, som i stora delar har låtit bli att kommentera regeringens och myndigheternas coronahantering, tog bladet från munnen under en presskonferens i januari. Där krävde hon att människor som inte kan jobba hemifrån bör stå först i vaccinationskön efter riskgrupper och vårdpersonal.

– Vissa grupper måste prioriteras. Det är alla som arbetar och dagligdags utsätter sig för smitta och står i frontlinjen för att samhället ska fungera, sade Gideonsson till flera medier.

Kravet riktades direkt till regeringen, som hittills inte har gett något offentligt svar. Vänsterpartiets ordförande Nooshi Dadgostar stämde in i kritiken och sade till Aftonbladet att hon

tänker lyfta frågan i riksdagspartiernas regelbundna samtal med statsminister Stefan Löfven (S).

– Det är inte orimligt att dem som har stora möjligheter att vara hemma får vänta till förmån för dem som måste gå till jobbet och möter många människor där, sade Dadgostar till Aftonbladet.

Det kan vara chaufförer, skolpersonal, servitriser och butiksanställda.

Folkhälsomyndigheten har själva studerat vilka yrkesgrupper som är mest utsatta för viruset – inte för att avgöra vaccinationsordning, utan för att få underlag till beslut om eventuella skolstängningar. Undersökningarna visar att smittorisken är högst bland vårdpersonal. De visar också att människor med övriga så kallade ”yrken med kontakter” löper nästan dubbelt så stor risk att bli smittade som personer som jobbar hemifrån.

Men statsepidemiolog Anders Tegnell säger till SVT att myndigheten inte ser någon anledning att ändra prioriteringsordningen.

– De flesta i LO:s grupper har nog inte högre risk att bli allvarligt sjuka. Finns det en ökad risk är den nog mer kopplad till socioekonomiska faktorer, som trångboddhet.

Enligt Tegnell riskerar en indelning efter yrkeskategori att sakta ned hela processen när man väl nått den allmänna, fjärde vaccineringsfasen.

– Om de prognoser som finns håller så kommer det att finnas väldigt gott om vaccin då. Fokus i det läget blir väldigt mycket att nå så många som möjligt, så fort som möjligt, och signalerna från regionerna är att man vill ha så lite prioriteringar som möjligt. Det komplicerar alltid att man måste rikta sig till speciella grupper, det finns risk att man tappar fart då, säger han till SVT.

Sören Andersson, chef för enheten för vaccinationsprogram på Folkhälsomyndigheten, skriver i ett mejl till Flamman att prioriteringsordningen finns till för att ”personer som löper högst risk för allvarlig sjukdom och död i covid-19 ska ges förtur till vaccin.” Han fortsätter och skriver bland annat:

– Med tillstånd som innebär svårigheter att följa råd om smittskyddande åtgärder avses till exempel personer med kognitiva funktionsnedsättningar såsom demens. Dessa personer kan ha svårt att följa råd och rekommendationer om hur man bäst skyddar sig (och andra) mot smitta.

Behövs det inte någon form av prioritetsordning i fas 4 också, som är den absolut största gruppen? Kommer ni att publicera mer ingående prioriteringsråd när den fasen närmar sig, och kan yrkesgrupp då komma att avgöra ordningen?

– I fas 4 spelar bara åldern roll, säger Sören Andersson.

Internationalen

Pandemin slår hårt mot kvinnor i Latinamerika

Francisco Contreras

Internationalen 20/2 2021

- ▶ Kvinnor trängs ut från arbetsmarknaden
- ▶ Fler blir offer för misshandel
- ▶ Facket i Chile manar till feministisk storstrejk

En rapport från FN-organet CEPAL slår fast att kvinnors deltagande på arbetsmarknaden i Latinamerika minskade markant under pandemin. Sysselsättningsgraden bland kvinnor gick

ned från 52 procent år 2019 till 46 procent år 2020. I Mexiko är det så lite som 35 procent av kvinnorna som har ett arbete. Samtidigt levde 118 miljoner kvinnor i fattigdom under år 2020, 23 miljoner fler än året innan.

Trenden bekräftas även av ILO som pekar på att minst 23 miljoner människor i Latinamerika förlorade sitt arbete under 2020 och sysselsättningen bland kvinnor minskade med 10 procent. De två branscher som drabbats hårdast av Covid är betalt hushållsarbete och hotellbranschen. Sysselsättningen minskade med 19,4 procent respektive 17,6 procent i dessa kvinnodominerade yrken.

– I Chile och Colombia blev fyra av tio hushållsarbetare arbetslösa sedan Covid-19-pandemin bröt ut. I Brasilien två av tio. De som behöll sina jobb såg många gånger att deras arbetsuppgifter ökade, beroende på ökade hygienkrav på grund av Coronaviruset och på att familjemedlemmar som tidigare inte varit permanent hemma behövde vård, konstaterar den argentinska journalisten Clara Fernández Escudero.

CEPAL uppmärksammar också att kvinnor i Latinamerika har arbete i låglöneyrken med de största riskerna. 56,9 procent av kvinnorna är sysselsatta i sektorer där pandemin förväntas ha en större negativ inverkan när det gäller sysselsättning och inkomst. Samtidigt arbetar många kvinnor i frontlinjen för att bekämpa pandemin. 73,2 procent av de anställda inom hälso- och sjukvårdssektorn är kvinnor.

– De har varit utsatta för extrema arbetsförhållanden, långa arbetsdagar och ökad risk för smitta, menar Alicia Bárcena, chef för FN-organet CEPAL.

Det är inte bara arbetslöshet och risker för hälsan som är påtagliga i detta krisläge. Även lönegapet mellan kvinnor och män har ökat från redan alarmerande nivåer. Exempelvis är lönerna för kvinnor inom hälsosektorn 23,7 procent lägre än männens. I Chile är gapet mellan kvinnor och män störst, med 21,1 procents löneskillnad. Kvinnorna har ofta varken arbetslöshetskassa eller försäkring. Bara 24 procent av kvinnor anställda inom hushållsarbete är anslutna till ett socialt trygghetssystem, 35,8 procent inom handeln och 25,9 procent inom turism.

Forskaren Karen Garcia från Colombia menar att vad som händer är en förflyttning till otrygga jobb och osäkra inkomster.

– Många kvinnor förlorar status på arbetsmarknaden. Det finns en markant övergång från formella arbeten till informella jobb. De som är anställda i formella och informella jobb hamnar i arbetslöshet och de som arbetslösa går inaktiva. Följaktligen söker sig fler och fler kvinnor till hushållsarbete, menar Garcia.

Enligt ledaren för den chilenska feministrörelsen Coordinadora Feminista 8M, Javiera Manzi, har de sociala skillnaderna mellan könen blivit ännu tydligare under pandemin det senaste året. Det våld som drabbar kvinnor har också ökat.

– Den här krisen har inte påverkat alla människor lika. Vi har sett hur obetalt arbete har ökat bland kvinnor eftersom det är vi som tar hand om barn och gamla hemma. Det har också visat sig att hemmet inte är den säkraste platsen för kvinnor.

Kvinnorörelsen och fackliga organisationer kräver att politiken och staten ska ta till akuta åtgärder för att bromsa kvinnornas försämring på arbetsmarknaden och för att förhindra att könsskillnaderna fördjupas. CEPAL föreslår en nödinkomst för kvinnor som förlorade sitt arbete under pandemin med cirka 120 dollar per månad. En annan åtgärd är att regeringarna ska anslå större budget till områden som är viktiga för kvinnor under pandemin, såsom vård av misshandlade kvinnor, den sexuella och reproduktiva hälsan samt inom omsorgen. CEPAL menar också att länderna ska bygga upp och trygga det offentliga vård- och omsorgssystemet i stället för att lita till kvinnors oavlönade arbete i familjen.

I Latinamerika förbereds nu en internationell feministisk generalstrejk den 8 mars. Coordinadora Feminista 8M, Chiles största fackliga centralorganisation CUT och ett hundratal kvinnoorganisationer har gemensamt uppmanat till feministisk storstrejk den 8 mars för att uppmärksamma de orättvisor som drabbar kvinnor.

– Det här året är det mer relevant än någonsin att mobilisera. Jag uppmanar våra förbund att gå samman i en stor feministisk nationell strejk den 8 mars för att med alla röster säga att nu räcker det med förtryck och att det är dags att återta det som gått förlorat för oss alla, säger Barbara Figueroa, ordförande i CUT.

Offensiv

Haninge(s)tyret ”sparar” på hemtjänsten mitt under pandemin

RS Haninge

Offensiv 12/2 2021

Kommunstyret i Haninge (S, C, L och KD) fortsätter nedskärningarna trots de superstora överskotten. Nu ska kommunens hemtjänst i Handen och Brandbergen flyttas ihop med Natt- och stödenheterna – 120 anställda på en lokal. Dessutom flyttar Västerhaninge hemtjänst till Handen. Flyttarna görs redan i slutet av februari mitt under pandemin.

Hemtjänstflyttningen görs för att kommunen ska ”spara hyra”. Samtidigt redovisar Äldrenämnden ett resultat på 44,8 miljoner kronor för 2020 – ett överskott på 5,5 procent på verksamheten.

Nedskärningarna duggar tätt i Haninge, trots rekordöverskott (Foto: Arbetsmiljöverket)

Någon konsekvensanalys av flytten finns inte. Men skyddsombudet Karolin Björnö befarar att 50 anställda kan tvingas trängas samtidigt i lokalen om flytten genomförs.

– Att kommunen flyttar ihop enheter helt utan varsel, information eller samråd med anställda är både odemokratiskt och väldigt riskfyllt. Det finns inte ens en riskanalys kring smittspridning, än mindre om hur centraliseringen påverkar personalens redan pressade scheman eller de äldres personalkontinuitet, säger Mattias Bernhardsson, organisatör för Rättvisepartiet Socialisterna Haninge, som också har organiserat protesterna mot de påtvingade 12-timmarspassen på äldreboendena.

Personalkontinuiteten i Haninges kommunala hemtjänst är redan idag väldigt låg, vilket i sig är en faktor bakom smittorisken. De äldre får i snitt besök av 17 olika anställda under en tvåveckorsperiod.

Arbetsmiljön i Haninges äldreomsorg är i fritt fall. Ihopflyttningen av hemtjänstenheterna är bara en i ledet av flera förödande beslut; exempelvis halveringen av de anställdas friskvårdsersättning, sammanslagningen av social- och äldreförvaltningen, de obligatoriska 12-timmarspassen och ständiga ekonomiska sparkrav trots stora ekonomiska överskott.

Allt detta ger nya exempel på det demokratiska haveriet i kommunen: beslut tas utan samråd, beslutsunderlag, konsekvensanalyser eller information till kommunanställda. Det är dags för ett uppror mot kommunstyret, mot försämringen av arbetsmiljön såväl som mot avvecklingen av demokratiska procedurer och insyn.

Proletären

Vad ska vi ha för Sverige efter corona?

Ledarredaktionen

Proletären 21/1 2021

Det krävs åtgärder här och nu för att stoppa smittspridningen och reducera lidandet för de mest utsatta – men vi måste också diskutera vad för samhälle vi vill se efter pandemin.

Lissabon 1755. Fler än 10.000 dör i den stora jordbävningen som kom att förändra inte bara Portugal utan hela Europa.

Efter jordbävningen ska en chockad portugisisk kung ha frågat sin rådgivare, markisen av Pombal, vad han skulle göra. Begrav de döda och ge de levande mat, blev svaret.

Lissabon byggdes upp. På ett helt nytt sätt. Borta var medeltidens smala och krokiga gränder. Den som idag besöker Lissabon går runt i Pombals stad med raka gator och stora öppna torg.

Hur kommer Sverige se ut när pandemin är över? Det är en fråga vi borde tala mer om. Häromveckan infördes pandemilagen som i praktiken innebär inskränkningar i de demokratiska rättigheterna. Den nya förordningen ger regering och myndigheter rätt att stänga offentliga inrättningar och kraftigt begränsa vår rörelse- och mötesfrihet.

Syftet är vällovligt, att ha verktyg för att stoppa pandemin, men samtidigt förskjuts gränsen för det möjliga. Det tillfälliga riskerar att bli permanent.

Naturkatastrofer och pandemier är inget nytt i historien. De kommer att inträffa även i framtiden. Ett mänskligt och solidariskt samhälle tar höjd och planerar för att det kan inträffa. Vid naturkatastrofer och pandemier dör människor. Hur smärtsamt det än är kan vi inte undkomma det. Men vi kan reducera lidandet genom att vara förberedda.

Att Sverige inte varit förberett framgick med all tydlighet i söndagens coronautfrågning, där både Anders Tegnell och socialminister Lena Hallengren (S) skyllde på bristande resurser och eftersatt äldreomsorg.

Just nu måste den högsta prioriteten vara att stoppa smittspridningen och reducera lidandet för de mest utsatta, både de som smittas av covid-19 och de som kämpar i frontlinjen mot sjukdomen. Men samhället får inte glömma bort dem som överlever coronapandemin, vilket tack och lov de allra flesta kommer att göra. Vi måste, med Pombals ord, ge de levande mat.

En rad åtgärder måste till redan nu. De sjuka, de i riskgrupper och de vårdanställda står med rätta i centrum som de mest drabbade. Men till de drabbade hör också alla arbetslösa, alla isolerade, alla skolelever med distansundervisning och alla som förlorat en kär familjemedlem.

Den psykiska påfrestningen är mycket stor för många. Oro för framtiden och familjens ekonomi är extra krävande för dem som redan innan pandemin hade svårt att få vardagen att gå ihop.

Många ungdomar vittnar om svårigheter att reda ut studierna på distans. Det handlar om såväl motivationsproblem som pedagogiska problem när mötet med lärare och kompisar inte kan ske och när man sitter hemma i trånga lägenheter med syskon och hemarbetande föräldrar.

Denna ledarsida ger inga medicinska råd, det överlåter vi till expertisen, men vi ger politiska råd. Forskning tar tid och olika studier måste värderas mot varandra. Det är därför beklämmande att se hur Örebroforskaren Jonas Ludvigsson fått motta hot efter sin studie om att lärare och barn i grundskolan löper liten risk att drabbas av svår sjukdom vid covid-19.

Våra politiska råd i pandemin finns samlade i det coronaprogram Kommunistiska Partiet gav ut redan i april förra året och som vi under hösten uppdaterat till följd av pandemins utveckling. I programmet skriver vi att samhället ska hållas igång. Vi är inga motståndare till skolstängningar och distansundervisning men det måste vara en av de sista åtgärderna att ta till när alla andra är uttömda.

Det finns andra åtgärder som kan införas innan man stänger ned en skola helt. Som distansundervisning på deltid, förändrad schemaläggning, ändrad gruppsammansättning, uppförande av tillfälliga paviljonger för ökat utrymme, ordna skolskjutsar så elever endast åker med dem de träffar i klassrummet, förlängda lov och förskjutet terminsslut.

Närvaro i skolan och kontinuitet i undervisningen är avgörande för att barn och ungdomar ska lyckas med studierna. Speciellt i dagens segregerade utslagningskola. Pandemin riskerar att fördjupa kunskapssegregationen och därmed klassklyftorna.

Det privata näringslivet skulle också kunna göra betydligt mer. Företag kan införa varierande starttider på arbetsdagen för att minska trängseln i kollektivtrafiken. Varför inte genomföra smittskyddsinspektioner med skyddsombuden närvarande för att avgöra om arbetsplatsen kan hålla öppet eller borde stängas ned?

Privata vårdföretag ska inte kunna säga nej till att låna ut personal till den offentliga vården när de får propåer om det. Hela systemet med en privat vård och omsorg där konkurrens i stället för samarbete råder förhindrar en effektiv pandemibekämpning.

Nu går mycket resurser åt att upphandla vaccinatorer. Tänk om vi hade haft kvar ett primärvårdssystem med geografisk uppdelning. Det hade kunnat användas mycket mer effektivt än det uppdelade system vi har idag.

Personal måste omfördelas till vården. Den befintliga vårdpersonalen måste få rejält med tid för återhämtning, annars har vi ingen sjukvårdspersonal efter pandemin.

Rutiner och utrymmen för hur våra äldre ska kunna träffa sina nära och kära måste skapas. Besöksförbudet är generellt nödvändiga men den mänskliga närheten är också mycket viktig.

Kommuner och landsting bör anställa fler lokalvårdare, för att oftare städa offentliga lokaler och på så sätt minska risken för smitta samtidigt som arbetslösheten minskas.

Fastighetskapitalister har råd att efterskänka hyror, så framförallt privathushåll men även besöksnäringen kan klara ekonomin.

Ungdomsidrotten behöver hållas igång. Nu när kylan kommer bör kommuner anlägga skidspår och spola upp isbanor samt ordna med gratis uthyrning av skidor, skridskor och hjälmar. Kommunerna bör slopa hall- och planhyror så de kan utnyttjas utifrån FHM:s rekommendationer.

Framförallt måste det bli ett slut på den destruktiva nyliberala doktrinen som varit förödande för vård och omsorg. Coronapandemin bekämpar vi genom att hålla avstånd men för att stoppa den nyliberala pandemin måste vi sluta oss samman. För fokus måste vara att ge de levande mat.

Brist på vaccin – då prioriteras cheferna före vårdpersonalen

Alfredo Teran Öman

Proletären 2/2 2021

I flera svenska kommuner som börjat vaccinera mot covid-19 har en annan pandemi börjat sprida sig, korruption. Flera chefer har valt att vaccinera sig själva före vårdpersonalen.

I flera kommuner misstänks chefer ha rundat Folkhälsomyndighetens prioriteringsordning och vaccinerat sig själva före vårdpersonalen. Även administrativ personal och väktare rapporteras ha fått gå före undersköterskor och sjuksköterskor.

I Eskilstuna rapporteras om sex fall där chefer lyckats vaccinera sig själva och sina anhöriga, utan att någon tillhört de prioriterade grupperna. Eskilstunakuriren skriver att en av de misstänkta är en chef inom äldreomsorgen som aktivt ringt runt och sökt restvaccin till sig själv.

I Norrtälje har bolaget Tiohundra, som ansvarar för att vaccinera på Norrtälje sjukhus, gett flera vaccindoser till administrativ personal istället för vårdpersonal. De ska även ha kringgått planeringsordningen och vaccinerat personalen på sin egen vårdcentral.

Inom NU-sjukvården, som innefattar NÄL i Trollhättan och Uddevalla sjukhus, har sjukhusledningen valt att prioritera sig själva före allmänläkare, kardiologer och ambulanspersonal.

– Även chefen fyller en viktig funktion för att verksamheten ska fungera, säger verksamhetschefen på NU-sjukvården Björn Kalin till Bohuslänningen.

Kvällsposten rapporterar att ett tiotal chefer i Halmstad vaccinerats – samtidigt som 3.500 personer som arbetar med patienterna fortfarande väntar på sin dos.

– Det var en ren tillfällighet att vaccinet fanns i närheten, säger den nu vaccinerade förvaltningschefen Sergio Garay till Kvällsposten.

Den gångna helgen erkände socialchefen i Kiruna, Håkan Dahlqvist, att tre chefer blivit vaccinerade ”för att vi har försökt återanvända slattarna”. En ursäkt som går igen i samtliga fall.

Vissa kylda vaccin måste förvaras i 80 minusgrader men håller ändå bara i fem dagar. När vaccinet är uppdraget i kanylerna håller de bara i sex timmar och är känsligt för vibrationer, vilket försvårar transporten.

I samtliga fall påstår cheferna att vaccindosernas korta livslängd gjort att de varit tvungna att gripa tag i första bästa skjortärm, som i många fall råkat tillhöra dem själva. Men att den dåliga planeringen av vaccindoser skulle vara en bra ursäkt, är det många som är tveksamma till.

Enligt Gunilla Eliasson, skyddsombud för hemtjänsten i Kiruna, rör det sig om många fler fall där chefer fått gå före än vad socialchefen Håkan Dahlqvist vill erkänna.

– Det är helt sjukt, 60 doser har gått till enhetschefer, avdelningschefer, biståndshandläggare, personal på it-avdelningen och arbetsterapeuter. Doser de påstår är slattar som blev över. Men de ljuger ju, säger Gunilla Eliasson till Arbetet.

Enligt Gunilla Eliasson finns uppgifter om att chefer blev uppringda dagen innan vaccinationerna utfördes, vilket skulle betyda att det inte alls var en tillfällighet som gjorde att cheferna blev vaccinerade före hemtjänstens covid-team i Kiruna.

Anklagelserna om fusk ska ses i ljuset av att det hittills rått brist på vaccindoser i Sverige. I region Skåne har vaccinationen för personal avstannat på grund av bristen. Till våren beräknas ett stort antal nya vaccindoser anlända och alla vuxna i Sverige förväntas enligt Folkhälsomyndigheten ha erbjudits vaccin till midsommar.

Revolution

Covid-19: Vaccinet och kapitalismens kaos

Benjamin Roobol

Revolution 28/1 2021

Delar av världen har börjat vaccinera mot covid-19. Efter nästan ett års pandemi, över 2 miljoner dödsoffer och förödande effekter för hundratals miljoner till börjar många försiktigt hoppas på att det snart ska vara över. Men under kapitalismen kommer stora delar av världen inte få tillgång till vaccinet. Marknaden hindrar såväl utvecklingen av som distributionen av vaccin.

Totalt har olika länder lagt 6,5 miljarder pund av statliga pengar på utveckling av vaccin mot coronaviruset. Även stora privata investeringar har gjorts, men de största gjordes inte förrän de var nära att godkännas för distribution. Dessa investerare kommer nu kräva ut sin vinstandel, och hävda att vi har den fria marknaden att tacka för vaccinen.

Utöver att en stor del av vaccinens finansiering var statlig, pungar nu länder ut uppemot 37 dollar per vaccindos. Genom sina skattepengar, kommer arbetarna i slutändan alltså ha betalat dubbelt för vaccinet. Företagen tackar: bara under 2021 beräknas Pfizer och Moderna generera 32 miljarder dollar i vinst på covid-19-vaccin.

Flera läkemedelsföretag har jobbat separat och hemlighållit sin forskning. Utan någon garanti för vilket vaccin som skulle fungera bunkrade rika länder upp flera olika vaccin och merparten av doserna, medan fattiga länder blev utan.

Marknadens anarki och nedskärningarna

Storbritannien är det land i Europa som vaccinerat flest människor. Trots det ligger landet långt under sina mål. Enligt experter skulle det krävas 2 miljoner doser per vecka för att få viruset under kontroll, men i januari vaccinerades bara 250 000 per vecka på grund av brist på vårdspersonal. Den offentliga vården, NHS, är under stor press efter årtal av nedskärningar och privatiseringar.

Den brittiska regeringen letar desperat efter genvägar och har föreslagit att förlänga perioden mellan de två vaccindoserna från 3 veckor till 3 månader samt att man kan blanda och använda olika vaccin i de två doserna. Längre intervaller mellan doser har även föreslagits av Danmark och Tyskland men rekommenderas inte av vaccinföretagen. Förslaget att blanda vaccin har i sin tur ingen vetenskaplig grund alls då de olika företagens vaccin har olika uppbyggnad. Ett vaccin kan inte bara bytas ut mot ett annat.

Med tanke på den katastrofala hanteringen av pandemin runt om i världen är det inte konstigt att misstron mot covidvaccinet ökat. I Frankrike kan det vara färre än hälften som tänker ta vaccinet enligt marknadsundersökningsföretaget Kantar i november. Det här skiljer sig i skala från tidigare ”anti-vax” rörelser.

Varken läkemedelsföretagen eller regeringarna har något intresse i att släppa ett farligt eller ineffektivt vaccin men reaktionerna följer en allmän misstro mot regeringar som gång på gång valt fel väg i kampen mot viruset. Efter för sena ageranden från de flesta länder i början av förra året, för tidiga restriktionslättnader i somras, en katastrofal andra våg och nu en bristande vaccineringskampanj, har många människors förtroende för kapitalismens politiker sinat.

Den 17 januari hade 146 776 doser använts i Sverige. För bäst skydd kräver vaccinet två doser per person. Folkhälsomyndigheten menar att doserna kommer fortsätta levereras utan problem, men exempel från resten av världen är inte lovande. Vaccinet består av beståndsdelar som levereras från många olika privatägda företag som alla kräver vinst för att producera varorna. Detta har lett till stora luckor i produktionskedjan från labb till färdigt vaccin. Den 15 januari drog Pfizer tillfälligt ner på leveranserna till Europa och meddelade att Sverige skulle få totalt 15 procent färre doser.

Vem får vaccin?

Rika länder har redan köpt upp fler doser än vad som krävs för att vaccinera befolkningen. Till exempel beställde Kanada tidigt doser som kunde täcka befolkningen fem gånger om. Enligt People's Vaccine Alliance har de rika länder som bara utgör 14 procent av världens befolkning säkrat 53 procent av de mest lovande vaccinen. De beräknar även att 70 fattiga länder bara kommer kunna vaccinera en tiondel av sin befolkning. Trots att vaccinen till stor del testades på fattiga i Argentina, Sydafrika, Brasilien och Turkiet kommer alltså stora delar av befolkningen i fattigare länder inte se röken av något vaccin.

Sverige har skrivit avtal om cirka 25 miljoner doser. Samtidigt har Sydafrika, som har sex gånger så stor befolkning och en mer smittsam virusstam i skrivande stund bara säkrat 20 miljoner doser.

WHO-chefen Tedros Adhanom Ghebreyesus kallade denna enorma snedfördelning för ”ett katastrofalt moraliskt misslyckande”. Men detta är inte ett resultat av bristande moral, utan en konsekvens av det kapitalistiska systemet.

Under kapitalismen går pengar alltid före människors liv. Bara genom att bryta med kapitalismen kommer vaccin och annan sjukvård kunna göras tillgänglig och gratis för hela världens befolkning.